

สรุปข้อสังเกตจากการตรวจข้อสอบ

ของคณะกรรมการทดสอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบบัญชี

ด้วยคณะกรรมการทดสอบฯ ได้มีมติให้ สำนักงาน ก.บข. สรุปข้อสังเกตของอนุกรรมการผู้ออกและตรวจข้อสอบที่ได้ให้ข้อสังเกตจากการตรวจข้อสอบ เผยแพร่ให้แก่ผู้เข้าสอบเพื่อทราบและใช้เป็นแนวทางในการเตรียมตัวเพื่อเข้าทดสอบต่อไป

สำนักงาน ก.บข. ได้สรุปข้อสังเกตจากการตรวจข้อสอบดังกล่าว ตั้งแต่การทดสอบครั้งที่ 1 – ครั้งที่ 21 สรุปได้ ดังนี้ เรื่องทั่วไป

1. ในการเตรียมตัวสอบทุกวิชา ผู้เข้าทดสอบมีหน้าที่จะต้องศึกษาและติดตามความก้าวหน้า และการพัฒนาของวิชาชีพ และปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพอย่างรวดเร็ว จะไปดูเฉพาะหนังสือ 5 วิชา ตามโครงการศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพสอบบัญชีจะไม่เพียงพอ ควรชวนขวายที่จะหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้น ๆ มาศึกษาเพิ่มเติมด้วย
2. ผู้เข้าทดสอบไม่ใช่สมุดคำตอบตามคำสั่ง ซึ่งอาจมีผลทำให้ไม่ได้คะแนนสำหรับข้อสอบข้อนั้น ถึงแม้ว่าจะได้แจ้งกรรมการคุมสอบแล้ว และไม่มีการปรับลดคะแนนแต่เป็นการแสดงให้เห็นว่า การจะเป็นผู้สอบบัญชีแล้วยังขาดความระมัดระวังรอบคอบ อาจมีผลต่อการปฏิบัติงานสอบบัญชีได้
3. ผู้เข้าสอบแบ่งเวลาในการทำข้อสอบไม่เหมาะสม โดยใช้เวลาในการทำข้อสอบบางข้อมากเกินไป หรือบางข้อที่คะแนนน้อย แต่ผู้เข้าสอบเขียนคำตอบหลายหน้า ทำให้เสียเวลาไปทำข้อสอบอื่นหรือ บางท่านเสียเวลาในการลอกโจทย์โดยไม่จำเป็น
4. ผู้เข้าสอบควรเขียนคำตอบให้อ่านง่ายพอสมควร โดยลายมือไม่จำเป็นต้องสวยงามแต่ควรให้อ่านง่ายและภาษาที่ใช้ให้รัดกุม
5. ผู้เข้าสอบไม่อ่านคำถามและคำตอบด้วยความรอบคอบ เพราะคำถามบางข้อ มีคำตอบอยู่ในข้ออื่นแล้ว แต่ผู้เข้าสอบยังตอบคำถามไม่ได้
6. ผู้เข้าสอบตอบคำถามไม่ครบทุกคำถาม และบางคนเขียนคำตอบไม่เป็น เช่น คำถามถามเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างว่า ผู้สอบบัญชีจะผิดมรรยาทข้อใดหรือไม่ ผู้เข้าสอบตอบเพียงว่าผิดมรรยาท ข้อ 1 หรือ ข้อ 2 โดยไม่ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ของมรรยาทในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด
7. ผู้เข้าสอบเตรียมการสอบมาแบบท่องจำ และไม่ค่อยใช้หลักตรรกวิทยา (Logic) ในการตอบเพราะตอบไม่ตรงคำถาม และไม่แสดงความสัมพันธ์กับประเด็นที่ถาม เช่น คำถามเรื่องมรรยาท ให้ยกตัวอย่างบางข้อ แต่ผู้เข้าสอบจะตอบหมดทุกข้อ หรือคำถามเป็นกรณีศึกษา แต่ผู้เข้าสอบไม่ได้ใช้กรณีศึกษานั้นในการตอบคำถาม
8. ผู้เข้าสอบไม่อ่านคำถามให้เข้าใจและวิเคราะห์คำถามให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงเขียนคำตอบ ทำให้บางครั้งตอบไม่ตรงประเด็น หรือตอบในส่วนที่คำถามมิถามถึงแต่อย่างใด หรือตอบวกวนเช่น คำถามถามว่า การรักษามรรยาทของผู้สอบบัญชีมีความสำคัญอย่างไร แต่ผู้เข้าสอบไม่ตอบคำถามในประเด็นดังกล่าว แต่ได้ตอบว่ามรรยาทของผู้สอบบัญชีมีอะไรบ้าง
9. ผู้เข้าสอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างถ่องแท้ ทำให้ทำข้อสอบในเรื่องดังกล่าวไม่ได้
10. ผู้เข้าสอบหลายรายยังขาดความรู้ในหลาย ๆ เรื่อง เช่น ความมีสาระสำคัญ และความเสี่ยงของการสอบบัญชี การเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี ข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน เป็นต้น

วิชาการบัญชี

1. การทดสอบในวิชาหลักการบัญชีต้นทุน ผู้เข้าสอบไม่ได้ตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการบัญชีต้นทุนในฐานะของผู้สอบบัญชี แต่กลับให้คำตอบในแง่ของการใช้การบัญชีต้นทุนในฐานะของผู้บริหาร คือมองในภาพของนักบัญชีบริหาร
2. ผู้เข้าสอบคำนวณหาต้นทุนได้ แต่ลงบัญชีไม่เป็น
3. ผู้เข้าทดสอบขาดความรอบคอบทั้งในการอ่านคำสั่งโจทย์ การคำนวณตัวเลข การบันทึกรายการบัญชีที่ควรเดบิตกับเครดิต หรือกลับกัน
4. ผู้เข้าทดสอบยังมีความสับสนในการใช้ชื่อบัญชี เช่น ชื่อบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ เป็นต้น
5. ผู้เข้าทดสอบขาดความรู้และความแม่นยำในเรื่อง หลักการบัญชีในหลายเรื่อง เช่นการจัดทำงบการเงินรวม รูปแบบของงบกำไรขาดทุน การแสดงรายการกำไรหรือขาดทุนจากการยกเลิกส่วนงาน รวมทั้งการแสดงรายการกำไรหรือขาดทุนจากรายการพิเศษตามมาตรฐานการบัญชี
6. ผู้เข้าสอบอ่านโจทย์ไม่เข้าใจไม่รู้ประเด็นของคำถาม จึงตอบไม่ตรงประเด็นวกไปวนมาหรือตอบแต่ในทางทฤษฎีไม่นำมาประยุกต์เข้ากับข้อสอบ
7. ผู้เข้าสอบตอบว่าได้หรือไม่ได้เท่านั้น มิได้ให้เหตุผล
8. ผู้เข้าสอบตอบโดยอ้างประกาศกรมสรรพากร มิใช่ตอบโดยอ้างหลักการบัญชี
9. ผู้เข้าสอบไม่รู้จักคำศัพท์ เช่น “รายการพิเศษ” ว่าคืออะไร และมีวิธีแสดงอย่างไรในงบกำไรขาดทุนที่แตกต่างไปจากรายการปกติ
10. ผู้เข้าสอบแบ่งเวลาการทำข้อสอบไม่ดี จึงทำข้อสอบไม่ทัน
11. ผู้เข้าสอบหลายคนไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักการบัญชีขั้นพื้นฐาน เช่น นำรายการจ่ายเงินปันผลไปแสดงภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่าย และนำไปแสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน ไม่สามารถคำนวณกำไรต่อหุ้น และแสดงรายการกำไรต่อหุ้นได้ ทั้ง ๆ ที่ข้อสอบเป็นวิธีการคำนวณกำไรต่อหุ้นของโครงสร้างทุนแบบง่าย
12. มีข้อสังเกตว่า พื้นฐานการเรียนรู้ด้านบัญชีไม่แน่น ดังนั้น กรณีถ้าข้อสอบเป็นการให้แก้ไขข้อผิดพลาดทางการบัญชี ผู้เข้าสอบมักจะทำไม่ได้
13. ผู้เข้าสอบบางส่วนขาดความรู้ด้านการบัญชี เช่น ข้อสอบให้อธิบายถึงลักษณะของทรัพย์สินไม่มีตัวตน ก็ไม่สามารถตอบคำถามได้
14. ข้อสอบบางส่วนต้องการวัดประสบการณ์ของผู้เข้าสอบ แต่จากการตอบข้อสอบ แสดงว่าผู้เข้าสอบยังขาดประสบการณ์ค่อนข้างมาก
15. ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ยังขาดการติดตามความก้าวหน้าในเรื่องมาตรฐานการบัญชี ทำให้ทำข้อสอบไม่ได้
16. ผู้เข้าสอบตอบไม่ตรงประเด็น ไม่ได้ติดตามมาตรฐานการบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ ส่วนใหญ่จะศึกษาจากหนังสือที่สมาคมฯ ใช้ในการอบรม/สัมมนา ผู้ที่จะสอบเป็นผู้สอบบัญชี ซึ่งหนังสือดังกล่าวได้เขียนไว้นานแล้วและไม่ได้มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
17. การคำนวณกำไรต่อหุ้นตามที่โจทย์ออกเป็นหลักพัน แต่ผู้เข้าสอบคำนวณกำไรต่อหุ้นโดยเลือกใช้หลักพันแต่ส่วนใช้หลักหน่วย จึงทำให้การคำนวณกำไรต่อหุ้นผิดพลาด
18. ผู้เข้าสอบไม่เข้าใจวิธีการบันทึกบัญชี แบบ Equity
19. ผู้เข้าสอบอ่านโจทย์ไม่เข้าใจทำให้ตอบไม่ตรงประเด็น เช่น

- โจทย์ถามว่าใช้วิธีอะไรในการคำนวณต้นทุน ผู้เข้าสอบไปเขียนเปรียบเทียบ 2 วิธีว่าถ้าใช้วิธีนี้ก็จะเป็นอย่างนี้ และถ้าอีกวิธีหนึ่งจะเป็นอย่างไร
  - โจทย์ให้เปรียบเทียบการคำนวณต้นทุน 2 วิธี ส่วนใหญ่จะตอบสลับกันโดยนำวิธีหนึ่งไปใช้กับอีกวิธีหนึ่ง
- 20.เรื่องต้นทุนจะพบปัญหาแบบเดิม ผู้เข้าสอบไม่มีการเตรียมตัวดีพอ เพราะเวลาตรวจพบว่าผู้ที่เตรียมตัวมาดีจะทำได้ และได้คะแนนมาก คนที่ไม่ได้เตรียมตัวจะตีความผิด และตอบคำถามแปลก ๆ

วิชาการสอบบัญชี 1

1. ผู้เข้าสอบไม่มีความพร้อมที่จะสอบ
2. ผู้เข้าสอบแบ่งเวลาสำหรับการทำข้อสอบไม่เหมาะสม โดยเฉพาะข้อสอบอัตนัย เช่น อาจให้เวลาสำหรับข้อที่มีการคำนวณและทำตารางมากกว่าข้อที่เป็นการแสดงความเห็นและบรรยาย
3. ผู้เข้าสอบไม่อ่านคำถามให้เข้าใจ จึงตอบคำถามไม่ครบถ้วนจะเน้นตอบด้านใดด้านหนึ่งไม่ตรงประเด็น วกไปวนมาเขียนคำตอบในลักษณะรวม ๆ หรือตอบแบบย่อมากเกินไป คลุมเครือ ตอบตามทฤษฎี แต่ไม่ประยุกต์เข้ากับคำถาม
4. ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ไม่เข้าใจองค์การควบคุมวิชาชีพสอบบัญชี ไม่ได้ติดตามความคืบหน้าของการประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ โดยเฉพาะ พ.ร.บ. ผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ประกาศเกี่ยวกับ ก.บข. ไม่เข้าใจว่าคณะกรรมการ ก.บข. และสมาคมนักบัญชีฯ มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างไร
5. ผู้เข้าทดสอบขาดประสบการณ์ในภาคปฏิบัติ ไม่สามารถจัดทำกระดาษทำการได้อย่างเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ยอดคงเหลือที่ถูกต้อง หรือการจัดทำกระดาษทำการแบบไม่มีระเบียบทำให้เกิดความผิดพลาดในเรื่องของตัวเลขได้ง่าย
6. ผู้เข้าสอบใช้วิธีท่องจำ ไม่เข้าใจเรื่องกระดาษทำการตลอดจนวัตถุประสงค์ในการจัดทำกระดาษทำการ ว่าจัดทำขึ้นเพื่ออะไร และไม่เข้าใจวิธีการทำกระดาษทำการ แต่ทำรายการปรับปรุงบัญชีอย่างเดียว
7. ผู้เข้าสอบไม่เข้าใจข้อสอบ ข้อสอบมีกระดาษทำการมาให้แล้ว แต่ผู้เข้าสอบบางคนไปทำกระดาษทำการใหม่
8. ผู้เข้าสอบไม่มีประสบการณ์ ทำให้ตอบคำถามไม่ได้ เช่น เรื่องการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน
9. ผู้เข้าสอบไม่เข้าใจลักษณะและวิธีการจัดทำแบบสอบถามระบบการควบคุมภายในแต่ไปตอบเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน
10. ข้อสอบที่ถามในเรื่องของการวางแผนการตรวจสอบโดยประเมินความเสี่ยง ผู้เข้าสอบยังแยกไม่ออกว่าความเสี่ยงในแต่ละระดับมีข้อควรพิจารณาหรือทำอย่างไร
11. ผู้เข้าทดสอบขาดความเข้าใจในเรื่องหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปในหลายเรื่อง
12. ผู้เข้าสอบทำข้อสอบเพียงบางส่วนไม่ครบถ้วน บางรายไม่ทำข้อสอบ
13. ผู้เข้าสอบเขียนคำตอบด้วยดินสอ ทั้งที่ผู้ดำเนินการสอบได้มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและประกาศให้ผู้เข้าสอบทราบก่อนทำข้อสอบแล้ว ถือเป็นความบกพร่องของผู้เข้าสอบที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดกรรมการจึงไม่ตรวจข้อสอบ และไม่ให้คะแนน
14. ผู้เข้าสอบตอบไม่ตรงคำถาม เช่น โจทย์ระบุให้ทำรายการปรับปรุงที่จำเป็น โดยโจทย์จะให้รายการบันทึกบัญชีที่ไม่ถูกต้อง แต่ผู้เข้าสอบจำนวนมากแสดงวิธีการบันทึกบัญชีตามที่โจทย์ให้มา
15. ผู้เข้าสอบยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีดีพอ จึงตอบไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะในเรื่องการบันทึกบัญชีดอกเบี้ยเป็นต้นทุนของสินทรัพย์ถาวร การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสัญญาเช่าระยะยาว
16. ผู้เข้าสอบมีความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงจากการตรวจสอบค่อนข้างน้อย การออกข้อสอบเป็นการนำความเสี่ยงมา apply ใช้ในการวางแผนการตรวจสอบ แต่ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่จะเขียนคำตอบในเชิงทฤษฎี ไม่ได้นำมา apply ใช้ในการวางแผนการตรวจสอบ

17. ผู้เข้าสอบตอบไม่ตรงประเด็น คือโจทย์ต้องการให้จัดทำแนวในการประเมินผลงานเบื้องต้นฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานตรวจสอบ แต่ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ไม่เชื่อกิจงานของผู้ตรวจสอบภายใน จะอธิบายการทดสอบงานของผู้ตรวจสอบภายใน
18. ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ไม่ได้อ่านมาตรฐานการสอบบัญชี จึงตอบไม่ครบประเด็นที่สำคัญ
19. ผู้เข้าสอบบางรายเข้าใจสับสนว่าการวางแผนการตรวจสอบกับแนวการสอบบัญชีเป็นเรื่องเดียวกัน
20. มีผู้เข้าสอบที่ใช้สมุดคำตอบไม่ตรงตามสิ่งที่กำหนด และไม่ได้แจ้งกรรมการคุมสอบให้แก้ไขและเซ็นชื่อกำกับ ทั้งที่ผู้ดำเนินการสอบได้มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและประกาศให้ผู้เข้าสอบทราบก่อนทำข้อสอบแล้ว ถือเป็นความบกพร่องของผู้เข้าสอบที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด กรรมการจึงไม่ตรวจข้อสอบและไม่ให้คะแนน

วิชาการสอบบัญชี 2

1. ผู้เข้าทดสอบตอบคำถามไม่ครบถ้วน หลงประเด็น ไม่ตรงประเด็น ไม่ตอบคำถามที่โจทย์ให้มา แต่ไปอธิบายมาตรฐานการสอบบัญชี หรือเขียนคำตอบวกวน เขียนคำตอบโดยไม่เรียงลำดับความสำคัญ ใช้เวลาในการเขียนอธิบายประเด็นที่ไม่สำคัญ จนไม่มีเวลาเขียนอธิบายประเด็นที่สำคัญไม่แบ่งเวลาในการทำข้อสอบให้เหมาะสม อาจทำบางข้อได้คะแนนดี ขณะที่ไม่ตอบข้อสอบข้ออื่น
2. จากคำตอบแสดงว่าผู้เข้าทดสอบบางคนไม่เข้าใจในเรื่องการตรวจสอบ หรือไม่อธิบายว่าจะตรวจสอบอย่างไร จากคำถามในข้อสอบ แต่จะบอกเพียงว่าจะดูอะไร ซึ่งการดูไม่ใช่วิธีการตรวจ
3. ผู้เข้าสอบขาดประสบการณ์ในการทำงานการตรวจสอบบัญชี จึงไม่มีแนวคิดเรื่องการตรวจสอบ
4. ผู้เข้าทดสอบขาดความรู้ในเรื่องมาตรฐานการสอบบัญชี เช่น การเปิดเผยหรือการปรับปรุงเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน เป็นต้น
5. ผู้เข้าสอบไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่าย
6. ข้อสอบในเรื่องแนวการตรวจสอบ มีการใส่เงื่อนไขเฉพาะเรื่องไว้ แต่ผู้เข้าสอบไม่ดึงเงื่อนไขนั้นมาใช้
7. ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ เขียนรายงานการสอบบัญชีเปรียบเทียบไม่เป็น หรือเข้าใจเรื่องการเขียนรายงานเปรียบเทียบตามทฤษฎี แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์กับโจทย์จึงเขียนรายงานเปรียบเทียบไม่ได้ หรือไม่ถูกต้อง
8. การแสดงความเห็นกรณีมีเงื่อนไขเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า ผู้เข้าสอบไม่รู้วิธีและความหมายการเขียนรายงานกรณีมีเงื่อนไขดังกล่าว เช่น การใช้คำว่า “ยกเว้น” แทนคำว่า “ขึ้นอยู่กับ” และคำว่า “ผลการปรับปรุงงบการเงินที่อาจมีขึ้น” จะใช้คำว่า “ผลการปรับปรุงที่อาจมีขึ้น”
9. ผู้เข้าสอบเขียนรายงานกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีซึ่งกระทบต่อความสม่ำเสมอของการใช้หลักการบัญชีไม่เป็น
10. ผู้เข้าสอบไม่ตอบตามประเด็นของคำถาม เช่น ข้อสอบให้เขียนแผนการตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกิจการ แต่ผู้เข้าสอบจะตอบเรื่อง ข้อมูลอะไรที่ควรนำมาพิจารณาความดำรงอยู่ของกิจการโดยไม่เขียนแผนการตรวจสอบ ข้อมูลการดำรงอยู่ของกิจการมีความเสี่ยงต่อการรับงานสอบบัญชีอย่างไร เป็นต้น
11. ผู้เข้าสอบยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนรายงานเปรียบเทียบ คือ โจทย์ต้องการให้เขียนรายงานเปรียบเทียบสำหรับปี 2543 และ 2542 แต่ผู้เข้าสอบเขียนรายงานเป็น 2 ฉบับ คือสำหรับปี 2542 ซึ่งตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่นหนึ่งฉบับ และสำหรับปี 2543 หนึ่งฉบับ
12. การแบ่งเวลาการทำข้อสอบไม่เป็น บางรายส่งกระดาษเปล่าไม่ทำข้อสอบ
13. ผู้เข้าสอบเขียนคำตอบด้วยดินสอ ทั้งที่ผู้ดำเนินการสอบได้มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและประกาศให้ผู้เข้าสอบทราบก่อนทำข้อสอบแล้ว ถือเป็นความบกพร่องของผู้เข้าสอบที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดกรรมการจึงไม่ตรวจข้อสอบ และไม่ให้คะแนน
14. ผู้เข้าสอบประมาณครึ่งหนึ่งไม่สามารถสอบผ่านในเรื่องการตรวจหาหนี้สินที่ไม่ได้บันทึกอยู่ในบัญชีได้ เนื่องจาก
  - ไม่ได้มุ่งประเด็นคำตอบไปเพื่อการค้นหาหนี้สินที่ไม่ได้บันทึกบัญชี (มีบางคนตอบไปในลักษณะพิสูจน์ความมีตัวตนของหนี้สินที่บันทึกแล้ว ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่โจทย์ถามเลย)
  - ตอบลักษณะ “เหวี่ยงแห” หรือแบบ “นกแก้ว – นกขุนทอง” โดยการท่องจำเทคนิคในการตรวจสอบหนี้สินจากตำราการสอบบัญชีมาตอบ ขาดวิจารณญาณและความลุ่มลึกซึ่งผู้สอบบัญชีควรมี

- ขาดการเรียงลำดับความสำคัญของงาน (Prioritisation) กล่าวคือ ไม่นั่นในงานที่ผู้สอบบัญชีควรปฏิบัติเป็นสิ่งแรกเพื่อค้นหาหนี้สินที่ไม่ได้บันทึกบัญชี แต่กลับนำสิ่งที่ไม่มีความสำคัญมาตอบเป็นสิ่งแรก ส่วนสิ่งที่สำคัญกลับไม่นั่น

วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี

1. ถ้าข้อสอบถามแบบท่องจำ ผู้เข้าสอบทำได้ แต่หากเป็นกรณีการแสดงความเห็นผู้เข้าสอบยังขาดประสบการณ์ไม่ใช้ความคิด ทำให้ทำข้อสอบไม่ได้
2. ผู้เข้าสอบอ่านข้อสอบไม่รอบคอบ ทำให้ตอบคำถามไม่ตรงประเด็นจับประเด็นไม่ถูก ถามอย่างแต่ตอบอีกอย่าง และเขียนบรรยายไม่เป็น
3. ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่จะตอบเพียงว่าใช่หรือไม่ใช่ แต่อธิบายเหตุผลไม่ได้
4. ผู้เข้าสอบไม่ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพเท่าที่ควร
5. ผู้เข้าสอบไม่มีความพร้อมในการเข้าสอบ และขาดความรู้ความเข้าใจด้านภาษีจึงทำให้ตอบคำถามไม่ได้
6. ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่จำได้แต่หัวข้อหลักเกณฑ์ แต่ไม่เข้าใจเหตุผลของหลักเกณฑ์นั้นจึงไม่สามารถบรรยายเนื้อหาได้
7. ผู้เข้าสอบทำข้อสอบเพียงบางส่วนไม่ครบถ้วน เนื่องจากผู้เข้าสอบอาจจะทำข้อสอบไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด บางรายไม่ทำข้อสอบ
8. ผู้เข้าสอบเขียนคำตอบด้วยดินสอ ใช้สมุดคำตอบไม่ตรงตามสีที่กำหนด และไม่ได้แจ้งกรรมการคุมสอบให้แก้ไขและเซ็นชื่อกำกับ ทั้งที่ผู้ดำเนินการสอบได้มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและประกาศให้ผู้เข้าสอบทราบก่อนทำข้อสอบแล้ว ถือเป็นความบกพร่องของผู้เข้าสอบที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด กรรมการจึงไม่ตรวจข้อสอบและไม่ให้คะแนน
9. ผู้เข้าสอบตอบไม่ตรงคำถาม ไม่ตรงประเด็น เช่น
  - ในเรื่อง พ.ร.บ. ผู้สอบบัญชีถามเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ หลักในการควบคุมของ ก.บข. แต่ผู้เข้าสอบนำขั้นตอนในการปฏิบัติงานขององค์กรมาตอบแทน
  - โจทย์ถามว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด ที่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีของบริษัทมีอำนาจ หน้าที่ และสิทธิประการใดบ้าง จงอธิบาย ซึ่งถ้าหากผู้เข้าสอบอ่านกฎหมายมหาชนก็น่าจะตอบได้ เพราะกฎหมายได้ระบุไว้ชัดเจน แต่ผู้เข้าสอบนำกฎหมายของ ก.ล.ต. มาตอบ
  - โจทย์ให้อธิบายการคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิ เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกรณีควบกิจการ แตกต่างจากการคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิเพื่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีปกติทั่วไปอย่างไร ซึ่งถ้าหากผู้เข้าสอบตอบการคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิเพื่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการปกติโดยนำมาตรา 65 ทวิ 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากรมาตอบ และกรณีควบกิจการ โดยนำมาตรา 74 แห่งประมวลรัษฎากรมาตอบ ก็จะได้คะแนนแล้ว แต่ปรากฏว่า ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ไม่ได้นำความในมาตราดังกล่าวมาตอบ
10. ผู้เข้าสอบศึกษากฎหมายไม่ลึกซึ้งพอ เนื่องจากมีกฎหมายที่ต้องศึกษาหลายฉบับจึงทำให้การตอบคำถามค่อนข้างสะเปะสะปะ
11. ผู้เข้าสอบไม่ได้ศึกษาตัวบทกฎหมาย แต่กลับใช้สามัญสำนึกในการตอบคำถาม ทั้งที่ข้อสอบออกตรง ๆ ไม่ได้ซับซ้อน เช่น ถามเรื่องผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ใด ก็จะไปตอบในลักษณะว่าจะต้องไม่ให้เจ้าหน้าที่ในสถานที่ สถานที่แข็งแรงซึ่งเป็นการใช้สามัญสำนึกมากเกินไป

วิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี

1. ผู้เข้าสอบเป็นผู้มีประสบการณ์ในการตรวจสอบ แต่ใช้วิธีการตรวจในระบบมือ การตอบคำถามจะอธิบายการควบคุมภายในในระบบมือ อธิบายดีแต่ไม่ตรงกับข้อสอบ
2. ผู้เข้าสอบมีประสบการณ์ในวิชาชีพชั่งน้อยมาก จะต้องจำวิธีการต่าง ๆ ที่เรียนมา แต่ไม่ได้นำไปประยุกต์ใช้ว่าจะนำแต่ละวิธีมาตรวจสอบอย่างไร แต่ละวิธีจะใช้วิธีการประมวลผลอย่างไร
3. ผู้เข้าสอบที่มีทั้งประสบการณ์และความรู้ สามารถอธิบายให้เห็นระบบงานทั้ง ระบบมือ ระบบคอมพิวเตอร์ นำมาประยุกต์ใช้มีประมาณ 6%
4. ผู้เข้าทดสอบไม่รู้ระบบงานคอมพิวเตอร์จริง อ่านโจทย์แล้วตีความไม่ครบถ้วนทำให้ตอบคำถามไม่ครบถ้วน ไม่ตรงประเด็น ไม่สมบูรณ์ เน้นคำตอบด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือตอบในภาพรวมไม่เจาะจง แบ่งเวลาทำข้อสอบไม่ถูก
5. ผู้เข้าทดสอบขาดประสบการณ์และความรู้ ทั้งในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ และในเรื่องการตรวจสอบบัญชี ทำให้ไม่สามารถทำข้อสอบได้ดีเท่าที่ควร
6. ผู้เข้าสอบหลงประเด็นว่าตนเองกำลังสอบข้อสอบ Part Computer ไม่มีใครบอกวิธีการตรวจสอบระบบฐานข้อมูล
7. ผู้เข้าสอบตอบข้อสอบอย่างมีหลักการมากขึ้น แต่มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้เข้าสอบอาจยังไม่ได้นำไปปฏิบัติงานจริง ซึ่งหากมีการปฏิบัติงานจริงแล้วจะช่วยให้ทำข้อสอบได้ดี
8. ผู้เข้าสอบไม่มีความรู้ในเรื่องระบบการควบคุมภายใน
9. ผู้เข้าสอบแทนที่จะหาทางแก้เป็นปัญหาตามโจทย์ กลับตอบโดยการขยายความของปัญหา
10. ผู้เข้าสอบไม่มีความพร้อมในการเข้าสอบ
11. โจทย์กำหนดให้ผู้เข้าสอบระบุวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ fixed asset ที่สามารถทำได้โดยใช้ Generalized audit software (GAS) พร้อมทั้งอธิบายว่าสามารถใช้ GAS ในการช่วยตรวจสอบในแต่ละวัตถุประสงค์อย่างไรปรากฏว่า
  1. ผู้เข้าสอบจำนวนมากตอบเพียงวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ fixed asset เท่านั้น แต่ไม่ได้ตอบว่าจะนำ GAS มาช่วยตรวจให้บรรลุแต่ละวัตถุประสงค์ได้อย่างไร
  2. ผู้เข้าสอบอีกส่วนหนึ่งตอบวิธีการตรวจสอบแต่ละ data item โดยเรียงไปตามลำดับในโจทย์ ซึ่งที่ถูกต้องจะยึดวัตถุประสงค์การตรวจสอบเป็นหลักแล้วกำหนดวิธีการตรวจสอบโดยดึงข้อมูลจากหลาย ๆ data item มาตรวจสอบให้บรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อ
    - จากการตอบผิดดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึง ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทั่วไปในการสอบบัญชี
12. ผู้เข้าสอบจะตอบว่าทำแบบนี้ไม่ถูกไม่ควรทำอย่างนั้นอย่างนั้น แต่ไม่ตอบว่าถูกต้องต้องทำอย่างไรจากการตอบข้อสอบของผู้เข้าสอบพบว่าส่วนใหญ่จะตอบเน้นทางภาคทฤษฎีมากกว่าที่จะนำมาประยุกต์ภาคปฏิบัติ จึงไม่สามารถตอบข้อสอบได้ และผู้เข้าสอบที่มีประสบการณ์หากได้มีการอบรมเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาการจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำไปใช้ได้ดี ส่วนผู้ที่ขาดประสบการณ์ควรจะฝึกงานเพิ่มขึ้นอีกสักระยะหนึ่ง